

วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ร้อยแก้วของ빙 ซิน
The Creation of Bing Xin's Prose
冰心散文创作论
ชื่อนักศึกษา นายบัณฑิต โสจนาท (卢森兴)
รหัสประจำตัว 534068
สาขาวิชา วรรณคดีจีนสมัยใหม่และร่วมสมัย
ปีการศึกษา 2554

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

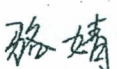

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์อิสยา จันทร์วิทยานุกิต)
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง) จากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์หนี จินหัว)

กรรมการ
(ศาสตราจารย์หยาง ชุนสื่อ)

กรรมการ
(ศาสตราจารย์สวี จิ่ง)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ถั่ว จิ่ง)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์)

วิพากษ์บทร้อยแก้วของปึงซิน

THE CREATION OF BING XIN'S PROSE

冰心散文创作论

โดย

นายบัณฑิต โสจนาท

(卢森兴)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีจีนสมัยใหม่และร่วมสมัย บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ.2555

วิทยานิพนธ์	วิพากษ์บทร้อยแก้วของปิงซิน The Creation of Bing Xin's Prose 冰心散文创作论
ชื่อนักศึกษา	นายบัณฑิตย์ โลจนาทรร (卢森兴)
รหัสประจำตัว	534068
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์หนี่ จินหัว
สาขาวิชา	วรรณคดีจีนสมัยใหม่และร่วมสมัย
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

ปิงซินเป็นนักประพันธ์หญิงที่โดดเด่นในประวัติศาสตร์วรรณกรรมจีนสมัยใหม่ แม้อาทิร้อยแก้วของเธอจะผ่านลมฝนแห่งกาลเวลาซัดเซาะ แต่มนต์เสน่ห์ทางศิลปะก็มิได้ลดน้อยลง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการตระหนักถึงปรัชญาคุณค่าแห่งความรักที่สมบูรณ์แบบตลอดชีวิตของเธอ และการซึมซับวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตก การแสวงหาความสร้างสรรค์ของการประพันธ์ร้อยแก้วในแบบฉบับของตน ผู้ที่มีศรัทธาต่อความงามอันพิสุทธิ์เช่นปิงซินได้มองเห็นตรรกะแห่งความรัก ความศรัทธาต่อการอุทิศรัก ภายใต้พื้นฐานเช่นนี้ส่งผลให้เธอฝึกฝนต่อวัฒนธรรมคริสต์ศาสนาและปรัชญาหยูเจีย กลุ่มผู้อ่านงานประพันธ์ร้อยแก้วของปิงซินโดยมากจะมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น คือ ประกอบด้วยผู้สูงวัยและเด็ก มีทั้งนักวิชาการและผู้อ่านทั่วไป ปิงซิน สตรีที่มีความเมตตาการุณและใสซื่อดุจลำธารใส ได้มอบดวงจิตอันพิสุทธิ์และภาษาที่นุ่มนวลพรรณนาถึงความจริง ความดีและความงามต่อผู้คนให้เป็นที่ประจักษ์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาบทร้อยแก้วของปิงซินเป็นพื้นฐาน ผนวกกับการอ่านงานวิจัยทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ ค้นหาวิถีภายใน โดยรวมแล้วยังได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางด้านสุนทรียะและวัฒนธรรมศึกษา อิทธิพลของวัฒนธรรมหยูเจียอันเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมคริสต์ศาสนาของตะวันตก ส่งผลต่องานประพันธ์ร้อยแก้วของปิงซิน ผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรม เน้นความถูกต้องแม่นยำ และจำแนกการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งมีคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของปิงซิน เนื้อหาวิทยานิพนธ์แบ่งเป็น 3 บท บทแรก เริ่มจาก “ปรัชญาคุณค่าแห่งความรัก” ซึ่งสาธยายออกมาจากงานประพันธ์ร้อยแก้วของปิงซิน หนึ่งคือ แสงแห่งความรักของแม่ สองคือ ความไร้เดียงสาของเด็ก สามคือ ความงามของธรรมชาติ สี่คือ ความรักที่ขาดหายไป บทที่ 2 จากมุมมองของวัฒนธรรมศาสนาค้นคว้าการประพันธ์ร้อยแก้วของปิงซินที่ยอมรับ

วัฒนธรรมหยูเจีย และแสดงออกถึงจิตวิญญาณของวัฒนธรรมคริสต์ศาสนา สืบค้นทัศนะของปิง
ชินที่ถ่ายทอดและฝากความหวังต่อศาสนา หนึ่งคือ การเผยแผ่วัฒนธรรมศาสนา—การผสมผสาน
ระหว่างวัฒนธรรมคริสต์ศาสนากับปรัชญาของรพินทรนาถ ฐากูร สองคือ การปลดปล่อย
ความรู้สึกเศร้ารันทด—จิตสำนึกของสตรีในงานประพันธ์บทร้อยแก้ว สามคือ การฝากฝังเรื่อง
“ความรัก” ในจิตวิญญาณของศาสนา—เกี่ยวกับความรักของสรรพสิ่ง สี่คือ สีสันของวัฒนธรรม
หยูเจียในบริบทของศาสนา—การประพันธ์โดยผสมผสานวัฒนธรรม บทที่ 3 ผ่านการจำแนก
ลักษณะการประพันธ์อันมีเอกลักษณ์ในบทร้อยแก้วของปิงชิน มุมมองมหภาคทำให้เข้าใจ
ความสำเร็จทางศิลปะในบทร้อยแก้วของปิงชิน หนึ่งคือ ภาษาที่งดงามและนุ่มนวล สองคือ
มโนคติอันงดงาม ราวกับบทกวีและภาพวาด สามคือ การบรรยายความรู้สึกอย่างอ่อนโยนและ
จริงใจ สี่คือ การเปรียบเทียบบทร้อยแก้วของปิงชินและสี่จื้อหมอ

คำสำคัญ : บทร้อยแก้วของปิงชิน ปรัชญาคุณค่าแห่งความรัก จิตวิญญาณคริสต์ศาสนา
วัฒนธรรมหยูเจีย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางศิลปะ

Thesis Title	The Creation of Bing Xin's Prose
By	Mr. Bundith Lojanatorn
Identification	534068
Advisor	Professor Ni Jin Hua
Degree	Master of Arts (M.A.)
Major	Modern and Contemporary Chinese Literature
Academic Year	2011

ABSTRACT

Bing Xin is a modern Chinese literary history a unique writer, her prose has experienced wind and rain erosion of history, art charm is still not diminished, which stems from her life on the "Philosophy of Love," the improvement of traditional Chinese culture and Western cultural absorption and integration, the pursuit of their own prose originality. Bing Xin unyielding advocate, to love the truth, to love for the faith, on this basis, she's thinking into the Confucian culture and the spirit of Western Christian culture. Therefore, Bing Xin prose readers abnormal growth, both elderly, have children; both for scholars gentleman, but also to attract ordinary people. Bing Xin, such as springs like a pure, good woman, with the world's most sincere heart, and most tender language to tell the people truth, goodness and beauty.

In this paper, Bing Xin prose text-based, with focus on foreign-related cultural studies, reading, identify the inherent contact period. Overall use of aesthetics, cultural studies, research methods, from traditional Chinese Confucian culture and Western Christian culture on the interpretation of Bing Xin's prose. Through specific discussion, and strive to accurately understand and analyze the Bing Xin in the literature on the great contribution.

Text is divided into three chapters, the first chapter from the "Philosophy of Love" in the prose of Bing Xin projection starting with contemplation. First, the maternal love of glory; the second is pure innocence; third is the natural sublime; Fourth, the absence of love. Chapter II from the perspective of religion and culture of the Confucian prose Bing cultural identity and show the spirit of Christian culture, understand the performance of religious feelings and sustenance. First, the spread of religious culture - the Christian culture and the integration of

Tagore's philosophy; the second is the release of compassion - the creation of feminist consciousness prose; three religious spiritual "love" of sustenance - the universal love of all things related; four religious atmosphere in the Confucian cultural features - complex cultural creation. The third chapter is the art of Bing Xin's original prose integrated classification, from a macro perspective and artistic achievements of Bing Xin's prose. First, the elegant and graceful and elegant language; the second is the beautiful poetic mood; third outspoken gentle emotions and describe; fourth, and Xu Bing's prose comparison.

Keywords: Bing Xin's prose , Philosophy of Love , Christian spirit , Confucian culture , artistic originality

论文题目	冰心散文创作论
研究生姓名	卢森兴
学号	534068
指导老师	倪金华教授
学位级别	硕士学位
学科、专业	中国现当代文学
届别、年度	2011

摘要

冰心是中国现代文学史上一位独树一帜的女作家，她的散文经历了风雨历史的冲刷，艺术魅力依然不减，这源于她一生对“爱的哲学”的完善，对中国传统文化和西方文化的吸收与融合，对自身散文独创性的追求。崇尚真善美的冰心，以爱为真理，以爱为信仰，在此基础上，她融入了儒家文化的思想和西方基督教文化的精神。冰心散文的读者群异常壮大，既有老人，又有孩子；既能适合学者绅士，又能吸引平常百姓。冰心，一个如清泉般纯真、善良的女性，用世间最真挚的心和最温柔的语言向人们述说着真、善、美。

本文以冰心散文的文本为基础，结合对中外相关文化学专注的阅读，找出其中存在的内在联系。总体上运用美学、文化学的研究方法，从中国传统的儒家文化和西方基督教文化对冰心的影响来阐释冰心的散文创作。通过具体的论述，力求准确认识和分析冰心在文学创作上的伟大贡献。

全文共分三章，第一章从“爱的哲学”在冰心散文中的投射与观照出发。一是母爱的光辉；二是童心的纯真；三是自然的壮美；四是爱情的缺席。第二章则从宗教文化的角度探讨冰心散文创作对儒家文化的认同与对基督教文化的精神显现，体察冰心宗教情怀的表现与寄托。一是宗教文化的传播——基督教文化与泰戈尔哲学的融合；二是悲悯情怀的释放——散文创作中的女性意识；三是宗教心灵“爱”的寄托——关乎一切事物的泛爱；四是宗教氛围中的儒家文化色彩——复合型文化创作。第三章通过对冰心散文艺术独创性的整合分类，

从宏观角度把握冰心散文的艺术成就。一是典雅婉约的清丽语言；二是诗情画意的优美意境；三是率真温柔的情感抒写；四是冰心散文与徐志摩散文的比较。

关键词：冰心散文 爱的哲学 基督教精神 儒家文化 艺术独创性

引言

细探每一位作家的作品，我们不难发现，作家的作品总是受其成长经历的影响，并以不同的艺术形象映照在其作品当中。成长经历是作家的思想财富，它为作品与读者之间的对话增添了与众不同的魅力。当我们站在一个新的世纪，回望“世纪老人”冰心的一生及其漫长的文学创作历史，我们看到的不是一堆显赫一时却终归寂寞的作品，而是一方荣耀的纪念碑，它远远站立，深深烙印在人们的心中。

1900年10月5日，在福建省福州市长乐县横岭乡一个具有爱国与维新思想的海军军官家中诞下了一名可爱的女婴，她就是后来以文字打动世人，以爱心感染世界的著名女作家、诗人、儿童文学家——冰心。冰心原名谢婉莹，其父亲谢葆璋曾参加过甲午中日海战，具有极强的爱国思想和维新思想，后在山东烟台创办了海军学校并兼任校长。冰心4岁时便迁至山东烟台，并在此后很长时间生活在海边，辛亥革命兴起后，冰心才跟随父亲回到福州，并于1912年考入福州女子师范学校预科，同时也是谢家第一位正式进入学堂接受教育的女孩子。

1913年，冰心全家迁往北京。第二年，冰心进入北京教会学校贝满女中学习。由于冰心一直渴望成为一名救死扶伤的医生，她于1918年进协和女子大学理科预科。而“五四”运动的爆发和新文化运动的兴起则使冰心的命运和民族的伟大振兴紧密联系在一起。

“五四”运动爆发初期，冰心还是一名预科一年级的学生，她满腔热情地投到青年爱国运动中，在学生自治会担任文书，于此同时她还是北京女学界联合会宣传股中的一员。在奔腾澎湃的“五四”运动的启迪下，冰心独具慧眼地察觉了半封建半殖民地的中国存在的许多问题。从1919年9月起，她以冰心为笔名，取“一片冰心在玉壶”之意，写下大量的问题小说，包括《两个家庭》、

《秋风秋雨愁煞人》等，引起了社会强烈的反响。1921年，冰心通过许地山、翟世英的推荐，进入文学研究会。

进入文学研究会之后的冰心一方面继续创作问题小说，另一方面她已经不满足于只是在小说中提出问题，而是渴求在现实中寻求答案。然而，当时的冰心既无法与工农结合，亦缺乏先进思想的武装，只能以自己美满的家庭中的亲子之爱作为灵药，推荐给当时患有时代病的青年，以母爱的深沉，自然的神妙，童心的纯真来慰藉他们烦闷的灵魂，这便是冰心“爱的哲学”的起因。这期间因为宣传与写作，冰心耽误了理科的学业，因此在预科毕业后，她选择了文科继续学习。

1920年始，冰心开始尝试以诗歌抒写对人生的感悟与追求。1923年，冰心出版小说集《超人》，诗集《繁星》、《春水》，同时获得了燕京大学姊妹校美国威尔斯利大学的奖学金，于同年8月赴美留学。1926年，冰心取得文学硕士学位，回国先后在燕京大学、清华大学和女子文理学院任教。

北伐战争和日寇的入侵改变了冰心的文风，她深感“爱的哲学”的超阶级性，心中那消灭烦恼愁闷的家也被战火拆散。此间，冰心写出了包括《分》、《冬儿姑娘》在内的对劳动者困苦寄予深切同情的作品。

1946年抗战胜利后，冰心随其丈夫吴文藻赴日，任教东京大学，并在日本的报刊和东京大学刊物上发表短文。1951年，冰心回国，创作了大量展示新中国灿烂图景的作品，散文占比最大。1954年，冰心被选为全国人民代表大会代表，连任四届。文化大革命爆发后，冰心遭到迫害，于1970年6月下放至“五七干校”。粉碎“四人帮”后，冰心着手写下自己的自传，为后代留下了珍贵的历史资料。

1978年，冰心被选为五届人大代表、五届政协常委。1992年12月，全国性的社会学术团体“冰心研究会”在福州成立，著名作家巴金出任会长。1999年2月28日，冰心在北京医院逝世，享年99岁。

中国现代散文诞生于“五四”新文学革命时期，是思想解放、自我觉醒、

新的人生观与审美观形成的产物。用鲁迅在他的《南腔北调集·小品文的危机》一文中的评估，认为新文学开创期的“散文小品的成功，几乎在小说戏曲和诗歌之上”。无论与男作家还是与女作家比，冰心都是散文大家。

就散文而言，冰心作为五四以来“自觉意识”的散文创作先行者，她在作品的完成过程中总是处在一种新的体验之中。对于冰心来说，正是这种感觉与体验带给她强烈的情感、愉悦与满足，并召唤着她去创作与探索不同的世界。冰心的散文创作始于1918年8月的第一篇散文《二十一日听审的感想》，将近八十年的笔耕生涯中著述丰厚，创作了大约600多篇散文，出版了14个散文集，她最喜爱的，影响最大的也是散文。用作家自己的话说，这些散文“都是我这些年来心中有所感，兴之所至，真实地反映了、抒写了我当时当地思想和感情。通过这些文字，读者不但可以看到作者六十年中‘心泉流过的痕迹’，而且也可以看到这六十年来中国社会的变迁”（1981年）。郁达夫曾作过精确的评论：“冰心女士散文的清丽、文字的典雅、思想的纯正，在中国好像是独一无二的作家。”^[1]

冰心散文创作经历了三个阶段。第一阶段，从1919年到1949年，即“五四”运动到抗战胜利之后，直至建国前。20世纪20年代是冰心创作的第一个高峰期。她的《往事》、《寄小读者》是本时期的代表作，是冰心整个散文创作的代表，也是“冰心体”形成的奠基之作。这时期冰心散文主要是歌颂母爱、礼赞大自然、讴歌童贞；探索人生的价值和生命的意义；抒写爱国思乡之情。直到三十年代的《新年试笔》、四十年代的《默庐试笔》等，赞美民族精神，谴责日本帝国主义侵华罪行等等，内容丰富而集中，体式多样，风格形成。

第二阶段，即从建国后1951年从日本回国起，到“文革”之前，这是冰心于新中国成立后的散文“更新期”。本时期散文创作主要是两种题材类型：一是赞颂“万象更新的新中国”，歌颂新的时代精神，歌颂劳动人民等等。冰心因有大量的外事活动，作为和平使者出访过许多国家和地区，所以涉外题材也是她

[1] 郁达夫. 中国新文学大系·散文二集·导言. 上海: 上海文艺出版社, 1981年影印本.

本时期创作的重要内容。本时期散文不但题材比较广，而且也有不少精品，如《我们把春天吵醒了》、《小桔灯》、《樱花赞》等。这些作品历来被收入大中学生的语文课本，成为阅读欣赏的保留篇章，也是供写作爱好者参考的散文模本和范式。

第三阶段是“文革”之后，即从1977年到90年代中。这是冰心散文创作的新的新高潮期，不仅作品多，更重要的是创作思想的更新，审美风格的突破。老骥伏枥，再创“新冰心体”，形成冰心自然生命和创作生命的传奇。正如卓如所总结的那样：“新时期以来，冰心的散文创作，又跃上一个新的高峰。她相继开始几组系列散文的创作”，“一是以《我的故乡》为开端的系列散文”；“二是《关于男人》”，“三是《伏枥杂记》”，“四是《想到就写》系列短文”。

冰心是中国现代文学史上第一位著名的女性散文家。她在五四文化运动中走上文坛，并跟随着国家的风云变幻，以知识女性的视角，关注国家命运，民族存亡，坚持写作了将近八十年。“冰心的散文新作，内涵坚实、丰盈，多是作者从深厚的生活矿藏中发掘出来的，同时又具有一种清远空灵的意境。评论家们盛赞她的文章已达到炉火纯青的境地”（《冰心全集·编后记》）。对冰心散文创作的研究大致始于五四后期中国现代文学建设的时期。以往对冰心散文的研究主要集中于创作思想和审美艺术两个角度。创作思想角度是指其“爱的哲学”的思想主张，最早提出这一概念的是黄英（阿英），他在上世纪三十年代的论著《谢冰心》中将冰心早期的创作特点归纳为三个方面：母爱、自然之爱、儿童之爱，即“爱的哲学”。此后的几十年里，“爱的哲学”始终是冰心散文研究的切入点。而审美艺术的角度也是从上世纪三十年代阿英提出的“冰心体”开始的，评论界一直就很强调冰心散文的“温柔”、“典雅”的调子，以及散文语言的自然优美。

伴随着中国现当代文学思潮的变迁与发展，冰心散文研究走过一段曲折的旅程，由初步肯定冰心散文中用“爱”来解答人生的本质的创作主题，到进一步肯定冰心对社会现状的关心与对人生挫折的关怀，与此同时，也指出了“爱

的哲学”面对社会黑暗时解释的乏力与改造的软弱。一方面，应该肯定文学对于社会现实必须具有现实意义。另一方面，应该看到过分强调文学直接改造现实的功能直接导致了对冰心散文人道主义思想积极意义认识不足的局限。

新时期，对冰心散文的研究改变了较长一段时间以来冷寂、停滞的状况，逐渐克服了长期积存的“左”倾错误，在不同的视角、以不同的方式深入发展，获得新的发现和新的结论。当然，虽然相较以往对冰心散文的研究出现了本质的飞跃，但是具体到各个侧面来说，还存在着极不平衡的局面。如研究的现状与冰心“国之瑰宝”、文坛巨匠的崇高人格、创作成就和巨大影响还是很不相称的。

在笔者看来，冰心的散文及人格模式正是非常和谐地交融着东西方文化精华的典型代表之一。西方文化尤其是基督教文化，对冰心的影响是巨大而深远的。基督耶稣的“爱的人格”中所提倡的“博爱”与“牺牲精神”和包括佛教、儒家思想在内的中国传统文化，在冰心的女性观、人格模式及全部创作中，是如此和谐、完美地呈现着一种互补与默契，从而共同构成了冰心的人生和人格模式。对中西方文化的吸取，成就了冰心宗教文化散文独特的魅力和价值：既有着民主、平等、博爱的新道德内涵，又不悖离中国传统道德标准，有着善与慈、忠与孝、人伦亲情、隐忍等内涵。因此，冰心散文在当时得到了读者的广泛的认可与赞赏。正如阿英在 30 年代的评价：冰心的小说和散文，特别是散文集《往事》《山中杂记》《寄小读者》，“在青年的读者之中，是曾经有过极大的魔力。……青年的读者有不受鲁迅影响的，可是不受冰心文字影响的，那是很少”^[1]。冰心笔下出现的新的妻性和母性的典范——新贤妻良母型，作为兼有西方新道德和中国传统美德于一体的新女性，引起了新旧交替时期人们的重视和首肯，也成为冰心“爱的人格”理想的具体化身。

随着近年来文化学批评思潮兴起，研究者们也渐渐开始从文化学的角度对冰心及其作品进行研究论述，但研究成果微乎其微，仅限于一些评论性文章，

[1] 阿英. 谢冰心小品·序. 上海：光明书局，1935.

始终没有单独的论著出版。鉴于目前尚无全面系统的从文化学角度分析论述冰心的散文创作，本文力图克服以上局限，以更宽阔的视角来把握冰心散文的文学特色与思想成就，尝试着从多角度对冰心散文进行系统而充分的文化学阐释，对以往零散的相关研究进行归纳和整合，并做进一步的深入探讨，使大家能够全面系统的认识到冰心散文创作与中国传统文化以及西方宗教文化的内在联系，进而说明冰心散文所具有的跨时代与跨文化的意义。

